

بشیر حسین ناظم

بشیر حسین ناظم گوجرانوالہ دے محلہ بنجے والا وچ 20 اکتوبر 1932ء نوں پیدا ہوئے۔ آپ دے والد داناں میاں غلام حسین سی۔ ناظم ہوریاں مذہبی تعلیم پور وچ حاصل کیتی۔ فیر 1953ء وچ میٹرک دا امتحان پاس کر کے لاہور آ گئے تے کارپوریشن وچ ملازمت اختیار کرنی۔ مولانا محمد لطیف زار نو شاہی، مولانا بشیر احمد قریشی تے مولانا محمد دین کلیم دی سنگت ناظم ہوریاں نوں حاصل ہوئی تے اوہناں دی ہلاشیری نال آپ نے مٹھی فاضل کیا اے تے ایل ایل۔ بی۔ اے امتحان پاس کیئے۔ 1969ء وچ ایم۔ اے فارسی کیا، تے ایم۔ اے پنجابی 1974ء وچ کیا۔ آپ اُچ پڑھو دے نعت خواں نیں۔ علامہ اقبال رَحْمَةُ اللهِ وَكَرَامَتِهِ دا کلام ڈب کے پڑھدے نیں۔ پنجابی تے اُردو وچ شعر کہدے نیں۔ تیز لکھن وچ کمال قدرت حاصل اے۔ آپ دیاں لکھتاں وچوں ”اولیائے مکتان“، حکایات سخن بخش رَحْمَةُ اللهِ، ”ابدی اوازوں“ مشہور نیں۔ صوفیائے کرام دے احوال تے آثار قدیمہ دا مطالعہ آپ دا محبوب مشغلہ اے تے اوہناں بارے لکھنا آپ دا خاص میدان اے۔ زبانِ اسان تے سادہ ورتے نیں جمیدے پاروں مضمون والا اثر دا ہونا جو جائدا اے۔ ”شاہ عبداللطیف بھٹائی رَحْمَةُ اللهِ“ اوہناں دے جیسے مضموناں وچوں اک ڈنگی اے۔

شاہ عبداللطیف بھٹائی رَحْمَةُ اللهِ

ستارہویں صدی عیسوی دے اخیر تے اٹھارہویں صدی عیسوی دے مڈھ وچ پنجاب دی دھرتی سیاسی طور تے بد امنی تے انتشار دا شکاری۔ لوک سکون تے دلی اطمینان بعد دے سن، اوس تے سید وارث شاہ رَحْمَةُ اللهِ تے سید بلھے شاہ رَحْمَةُ اللهِ ورگے ڈے شاعراں نے لوکاں نوں آپوں وچ پیار محبت نال بھرا بھرا بن کے رہن دا درس دتا تے رب دی عبادت ول پریریا ہتاں جے اوہناں نوں ذہنی سکون تے دلی اطمینان حاصل ہووے۔

اوسے دور وچ سندھ دی سر زمین اُتے اخلاق، بھائی چارے تے انسانیت دے احترام اور س عام کرن دی ذمہ داری شاہ عبداللطیف بھٹائی انجام دے رہے سن۔ شاہ عبداللطیف بھٹائی رَحْمَةُ اللهِ نہ صرف سندھی زبان دے عظیم صوفی شاعر سن، سگوں اُچ پڑھو دے مفکر وی سن۔ آپ 1690ء وچ مناری (سعلوی) دے نیزے اک پنڈ ہلا حویلی وچ پیدا ہوئے۔ آپ دے والد شاہ حبیب رَحْمَةُ اللهِ بڑے پریہیز گارتے بڑے درو مند انسان سن۔ اوہ بلوی دے سعلوی سیداں نال تعلق رکھدے سن تے سندھ دے مشہور شاعر تے صوفی سید عبدالکریم ہوریاں دی اولاد وچوں سن۔

شاہ عبداللطیف بھٹائی رَحْمَةُ اللهِ نے مذہبی تعلیم تے تربیت اپنے والد کولوں حاصل کیتی۔ اوہناں دی محنت دا ای پھل سی پئی شاہ ہوریاں دے من وچ رب دے عشق دا بوٹا بڑی چھتی پنکر پیا تے دیکھد یاں ای دیکھد یاں اک سنگھنے رکھو داروپ دھار گیا۔ شاہ عبداللطیف بھٹائی رَحْمَةُ اللهِ نوں سفر دا بوہت شوق سی۔ آپ جوانی وچ اپنے گھروں نکلے تے سندھ دی اک ٹکرتوں لے کے دوجی ٹکرتیک سفر کر کے اک لمیرے عرصے گھروں اپنے پنڈ پرتے۔

کچھ لکھاریاں نے دس پائی اے پئی آپ سفر کر دے ہوئے کابل تے قندھار تک دی گئے پر ادب دیاں تاریخاں وچ ایس گل دا کوئی پتہ پیدائش تو نہیں ملدا۔ آپ نے وطن پر تے کالادے نیزے کرار حالادے ساحل دے اک ٹیلے اُتے وٹسوں اختیار کرنی۔ سندھی زبان وچ ٹیلے نوں بھٹ آکھدے نیں۔ آپ دی نسبت پاروں اوہ ٹیلا بھٹ شاہ دے ناں نال مشہور ہو گیا۔ حالے آپ بھٹ شاہ

دے تعمیر کی کہاں توں وی پہلے نہیں ہوئے سن کہ آپ دے والد اللہ نوں پیارے ہو گئے۔

شاہ عبدالملطیف بھٹائی رَحْمَةُ اللهِ نَصْرَفَ بِاَكْمَالِ شَاعِرٍ تَمْتَلِكُ سِرِّهِ، سگوں آپے تے سچے انسان وی سن۔ آپ دے کلام وچ تھاں تھاں انسانیت دی بھلائی، انسانیت دی خدمت تے برتری دا احساس اُگھڑواں اے۔ آپ آکھدے سن پئی انسان اشراف المخلوقات اے۔ ایس پاروں اوس نوں دنیا دی چنگیائی لئی چنگے تے نیک عمل کرنے چاہیدے نیں۔

آپ قول دے سچے تے عمل دے پتے سن۔ آپ جو کجھ فرماؤندے سن اوہدے تے عمل وی کردے سن تے لوکاں نوں وی قول تے عمل دی سچائی دا درس دیندے سن ایس لئی آپ نوں حیاتی دامنسٹر وی آکھیا جاندا اے۔

آپ دے کلام وچ جیہڑے عارفانہ مضمون بیان ہوئے نیں، اوہناں وچ ایمان نوں اثر اے پئی دل دیاں ڈونگھانیاں وچ لہہ جانندے نیں تے پڑھن والے دی حالت بدل کے رکھ دیندے نیں تے اوہ آپ دے روحانی فیض دے دریا وچ گم ہو جاندا اے۔

شاہ عبدالملطیف بھٹائی رَحْمَةُ اللهِ سَدِّحِي زَبَانِ دَسے بوہت وڈے صوفی شاعر نیں۔ آپ رب دے سچے عاشق سن۔ آپ دی ساری شاعری رب دے سچے عشق دے جذبے وچ ڈبلی ہوئی اے۔ آپ دا ہر شعر انسانی رُوح بے چین کر کے اللہ تعالیٰ دی محبت ول لے جاندا اے۔ آپ فرماؤندے نیں:

روزے تے نمازاں وی سوہتا کم اے۔

سچے رب دی عبادت اے۔

پراوہدا لطف ای کجھ ہو ر اے۔

جدوں دل دی آکھناں رب دا دیدار کیتا جاندا اے۔

آپ فرماؤندے نیں پئی تخلیق توں پہلوں میں کھلیاں ہو اوں تے خلاواں وچ ازلی حُسن نوں اپنی پوری چمک دک تے جو بن وچ ویکھیا سی بن اوہ جلوہ ہر ویلے میریاں آکھاں سامنے موجود ہندا اے تے میں اوس جلوے دے لطف وچ ڈبیار ہندا ہاں۔ لطف تے سرشاری دی ایہہ کیفیت میتھوں شعرا کھواندی اے۔

آپ دا ارشاد اے پئی جس دل اندر لالچ، خود غرضی، دشمنی تے کرودھ ہووے تے اوہ دل بُت کدہ اے۔ ایہناں بُتاں نوں توڑ کے دل اندر رب دی محبت پیدا کرنی چاہیدی اے۔ جیہدے وچوں اللہ اکبر دی آواز بلند ہووے۔ کیوں جے رب دا ذکر دل نوں سکون تے معرفت و رگی نعمت عطا کردا اے۔

جس دی اُچی شان	حمد کراں میں رہدی
اوہدے کئی احسان	شکر کراں کنج اس دا
بخشے ٹنڈھ گیان	ظاہر باطن اوسدا
اوہدا رکھ دھیان	من دا منکا پھیر توں
پاوے اوہ عرفان	پیار کرے جو اوس نوں
ایہو دین ایمان	اوہدے درتے سیس جھکانا
بخشے آسمن آمان	ذکر لطیف خداوند والا

ایہہ گل چٹھ دن وانگوں روشن اے پئی شاہ عبدالملطیف بھٹائی رَحْمَةُ اللهِ ہو ر اں سَدِّحِي زَبَانِ تے سنہ ۱۷۴۴ء شاعری نوں جس ٹیسی اُتے

آپ ادا تائے اوبدی کدھرے مثال نہیں لہدی۔ آپ نے شاعری دائن کے مرشد یا استاد کولوں نہیں سکھیاں سگوں آپ نوں ایہہ خوبی اللہ تعالیٰ ولوں عطا ہوئی سی۔ آپ جماندر شاعر سن۔ آپ عام گل کتھہ کر دے سن تے اوہ وی شعر داڑوپ دھار لہندی سی۔ آپ نے اپنی شاعری بارے آپوں آکھیا اے:

”لوکو! میرے کلام نوں صرف شعر نہ سمجھو تے تفریح دا سامان نہ جانو، سگوں ایہہ اوہ آئیاں میں جیہڑیاں انسان دے دل نوں اصل بلی بیتی اللہ دل لے جانداں نیں۔“

شاہ عبدالملطیف بھٹائی رحمۃ اللہ بھٹائی دا کلام اُچے درجے دا کلام اے۔ آپ دے کلام وچ مشرقی شاعری دیاں بے خوبیاں، فصاحت، بلاغت، سلاست تے جدت مکمل درجے تک موجود نیں۔ آپ دے شعراں وچ سادگی، روانی تے ٹھنکنگی گٹ گٹ کے بھری ہوئی اے۔ ایہہ وجہ اے کہ ایساں چرگدر جان دے باوجود آپ دی شاعری آج ہی اوئی ای ہرمن پیاری تے من کجھویں اے جی آپ دی حیاتی وچ سی۔ آپ دے کلام دی اک ہور وڈی خوبی موسیقیت اے۔ آپ موسیقی دے ماہر سن۔ آپ نے موسیقی نال بھرے کافے، گاؤں دیاں ہویاں ردیفاں تے چنویں لفظ ورت کے کلام وچ موسیقی پیدا کیتی اے۔ سندھ وچ کوئی میلا کوئی عرس تے کوئی تقریب انتہی نہیں ہوندی جیہدے وچ شاہ صاحب رحمۃ اللہ دا کلام گایا نہیں جاوے۔ کئی موسیقاراں نے آپ دا کلام گاکے موسیقی دی دنیا وچ اُچا ناں پیدا کیتا اے۔

شاہ عبدالملطیف بھٹائی رحمۃ اللہ دا شعری مجموعہ ”شاہ جور سالو“ دے ناں نال مشہور اے۔ ایہدی ونڈ اکٹی (31) سُرراں یاراں گنیاں وچ کیتی گئی اے تے بوہتیاں سُرراں دے ناں سندھ دی لوک موسیقی لوک داستاناں دے ناواں دی مناسبت نال رکھے گئے نیں جویں سؤنی مہینوال، مول رانو، سورنھ، عمر ماروی تے بلبل پینسز دے جگرہ۔

شاہ عبدالملطیف بھٹائی رحمۃ اللہ ہوراں نہ صرف آپوں شاعری راہیں لوکاں دی راہنمائی کیتی اے سگوں اپنے مرید اں دی ارج تربیت کیتی اے جی اوہ وی سندھی زبان دے مشہور شاعر بن گئے۔ اوہناں وچوں تیر فقیر تے عنایت اللہ چوڑھو خاص طور تے قابل ذکر نیں۔ شاہ صاحب رحمۃ اللہ دا وصال 1752ء وچ ہو یا۔ کلہوڑا خاندان دے حاکم غلام شاہ نے آپ دا شاندار مزار تعمیر کرایا۔ آپ دی شاعری دا مجموعہ ”شاہ جور سالو“ دے ناں نال آپ دی وفات توں کوئی اک سو چوداں ورہے بعد 1866ء وچ چھاپے چڑھیا۔ آپ دے کلام دا ترجمہ دنیا دیاں مختلف زباناں وچ ہو چکیا اے۔ آپ نے دو بے صوفی شاعر اں دا نگر دنیا دے فانی تے عارضی ہون دا کئی تھانواں تے ذکر فرمایا اے تے دسیا اے جی انسان دی حیاتی وی بے ثبات اے تے صرف رب دی ذات ازلی تے ابدی اے ایس لئی آپ انسان نوں دنیا دیاں رنگینیاں توں موٹہ موڑ کے موت توں بعد سدا دی حیاتی وچ کامیابی حاصل کرن لئی آخرت دی نگرول پروردے نیں۔

سوں سوں کے توں رات لنگھائی آکھیں آجے شمار
چلن لئی تیار ہو جہاں چلن لئی تیار
بادبان نوں کھول کے بیٹھے دیکھ تیرے سب یار
ڈوٹھی نیں پکارے سبھ نوں جانا ایس اُس پار
کئی کستی وچ دریا دے مولا لاوے پار